

Matematik Öğretimi I

- 4. Konu:
- Problem çözme (stratejiler, aşamalar, problem türleri)

- Problem: Kişide çözme arzusu uyandıran ve çözüm prosedürü hazırda olmayan fakat kişinin mevcut bilgi ve deneyimlerini kullanarak çözebileceği durumlardır (Olkun & Toluk Uçar, 2012).

- Matematik eğitiminin asıl amacı problem çözmeyi öğrenmektir (NCSM, 1977)
- Problem çözme matematik eğitiminin merkezindedir. Bu süreçte öğrenciler konu ile ilgili işlemleri ve kavramları anlamlı bir şekilde öğrenirler ve öğrendiklerini yeni durumlarda uygulayabilirler (NCTM, 2000).

Okul Matematiđi için İlkeler ve Standartlar

Altı ilke

- Eşitlik
- Öğretim programı
- Öğretim
- Öğrenme
- Değerlendirme
- Teknoloji

Beş öğrenme alanı standardı

- Sayı ve işlemler
- Cebir
- Geometri
- Ölçme
- Veri analizi ve olasılık

Beş süreç standardı

- Problem özme
- Akıl yürütme ve ispat
- İletişim
- İlişkilendirme
- Temsil

(NCTM, 2000)

Problem çözümlerin ürünleri

```
graph TD; A[Problem çözümlerin ürünleri] --> B[Konuya özel kural ve stratejilerin gelişimi]; A --> C[Bir kuralı, formülü geliştirmek için kullanılabilecek düşünme yolları ve yaklaşımların gelişmesi];
```

Konuya özel kural ve stratejilerin gelişimi

Bir kuralı, formülü geliştirmek için kullanılabilecek düşünme yolları ve yaklaşımların gelişmesi

(Olkun & Toluk Uçar, 2012).

Problem çözme sürecinde;

- Problem çözme sadece bir probleme ait çözüm yollarının öğrenciye kavratılması değil,

- Öğrencilerin bir problem durumu için çözüm yolları aramaları,
- Kendi stratejilerini geliştirmeleri,
- Buldukları çözüm yolları ve stratejileri sınıfla paylaşımları çok daha değerli ve önemlidir.

(Ev Çimen & Doğan Coşkun, 2019)

- Sınıfta sayıca çok problem durumuna yer verilmesinden ziyade
- Farklı stratejilerle çözülebilen problemlere yer verilmesi önemlidir.

(Ev Çimen & Doğan Coşkun, 2019)


```
graph TD; A[Problem türleri] --> B[Rutin problemler]; A --> C[Rutin olmayan problemler];
```

Problem
türleri

Rutin
problemler

Rutin
olmayan
problemler

- Rutin problemler: alışılmış problemler, sıradan problemler, dört işlem problemleri
- Rutin olmayan problemler: alışılmış olmayan problemler, sıradışı problemler, akıl yürütme problemleri
- Örnek:
- Bir adam nehrin karşısına kurt-kuzu ve otu geçirmek istiyor. Ancak her seferinde kayığa yalnız birisini alabiliyor. Kurt kuzuyu, kuzu otu yiyor. Buna göre bu üçünü karşı kıyıya nasıl geçirebilir?
- Bir araştırmacı, 1 metrelik cetvelle çok yüksek bir ağacın boyu nasıl ölçülebilir?

(Altun, 2014)

Problem çözme süreci (Polya, 1957)

Problemi anlama

Çözüm için plan yapma/strateji belirleme

Planın uygulanması

Geriye bakma/çözümü değerlendirme

Probleme dayalı öğrenme

- Öğrencilerin karmaşık ve gerçek yaşam durumlarıyla ilişkili problem çözme deneyimleri aracılığıyla öğrenmelerini amaçlayan öğrenci merkezli bir öğrenme yaklaşımıdır.

(Torp & Sage, 2002 akt. Ev Çimen & Doğan Coşkun, 2019)

Öğretmenin rolü

- Bir liderden ziyade yönlendiricidir.
- Anlamayı kolaylaştırır ve süreci yönlendirir.

- İyi planlanmış bir problem temelli öğrenme;
- Problem çözme, akıl yürütme, karar verme,
- özyönetimli öğrenme gibi üst düzey düşünme becerilerini geliştirir.

Bu süreçte dikkate alınması gereken öğeler

- Öğrenme küçük gruplar halinde gerçekleştirilmelidir.
- Zihinsel meydan okumayı gerektiren görevler ve tartışmalar aracılığıyla düşünceler açığa çıkarılmalıdır.
- Karmaşık ve gerçek yaşamla ilişkili problemler sunulmalıdır.
- Bilgi kazanımı öğrencinin kendi zihninde yapılandığı, özdenetimli öğrenmeyi gerektiren bir süreçtir.
- Bu süreçte öğretmen ve gruptan gelen geribildirimler önemlidir.

(Altun, 2014; Ev Çimen & Doğan Coşkun, 201

Probleme dayalı öğrenmenin aşamaları:

- Öğrenci gruplarının oluşturulması
- Problemin sunulması ve olası çözüm yollarının belirlenmesi
- Problemin geliştirilmesi
- Sentezleme ve sonuca ulaşma
- Sorgulama ve tartışma

Problem çözme stratejileri

- Tahmin ve kontrol stratejisi
- Şekil çizme stratejisi
- Tablo yapma stratejisi
- Sistematik liste oluşturma stratejisi
- Geriye doğru çalışma stratejisi
- Örüntü bulma stratejisi
- Problemi basitleştirme stratejisi
- Mantık yürütme stratejisi
- Canlandırma stratejisi

- **Tahmin ve kontrol stratejisi**
- Örnek:
- Sadece koyun ve tavukların bulunduğu bir çiftlikte toplam 42 hayvan vardır. Bu hayvanların ayakları toplamı 132'dir. Çiftlikte kaç koyun vardır?

- Şekil çizme stratejisi
- A ve B şehirlerinden, hızları 40 km/saat ve 80 km/saat olan iki motosiklet birbirine doğru hareket etmekte ve 3 saat sonra karşılaşmaktadır. Buna göre, AB arası mesafe ne kadardır?

- Tablo yapma stratejisi
- Ali ve Ayşe istedikleri bir oyuncak almak için birlikte para biriktirmektedir. Ali her hafta kumbaraya 3, Ayşe 5 TL atmaktadır. Oyuncak 80 TL olduğuna göre, kaç haftada oyuncakın parasını biriktirebilirler?

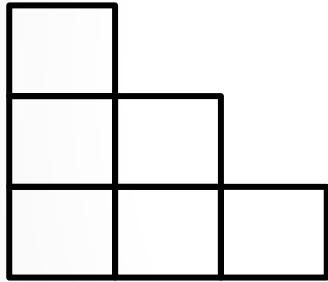
- Sistemantik liste oluşturma stratejisi
- a ve b iki çift doğal sayı olup çarpımları 24'dür.
buna göre bu sayılar neler olabilir?

- Geriye doğru çalışma stratejisi
- Ali'nin yaşının 3 katının 10 fazlası 40 ise Ali'nin yaşı kaçtır?
- Ahmet cevizlerinin 5 tanesini arkadaşına verdiğinde 15 tane cevizi kalmaktadır. Buna göre, başlangıçta Ahmet'in kaç cevizi vardı?

- Örüntü bulma stratejisi
- 1'den 50'ye kadar olan tek sayıların toplamı kaçtır?
- Çözüm:
- $1+3=4 \quad 2^2$
- $1+3+5=9 \quad 3^2$
- $1+3+5+7=16 \quad 4^2$
- İse
- $1+3+5+\dots+49=25^2$
- 1 ile 50 arasında 25 tane tek sayı olduğu için, 25'in karesi cevabı verir.

(Altun, 2014)

- Problemi basitleştirme stratejisi

- Şekildekine benzer 20 basamaklı bir merdiven için kaç tuğla gereklidir?

(Altun, 2014)

- Mantık yürütme stratejisi
- Bir torbada 8 kırmızı, 6 mavi, 7 sarı top vardır. Bu torbadan en az kaç top çekilirse kesinlikle 4 mavi top alınmış olur?

- Canlandırma stratejisi
- Ali'nin 5 topu vardı. 2 tanesini arkadaşına verdi. Geriye kaç topu kaldı?
- Elimde 4 sepet var ve her birinde beşer yumurta vardır. Sepetlerde toplam kaç yumurta var?

C. İlkokul Matematik kitabından problem ve problem kurma örnekleri

II. Matematiksel modelleme

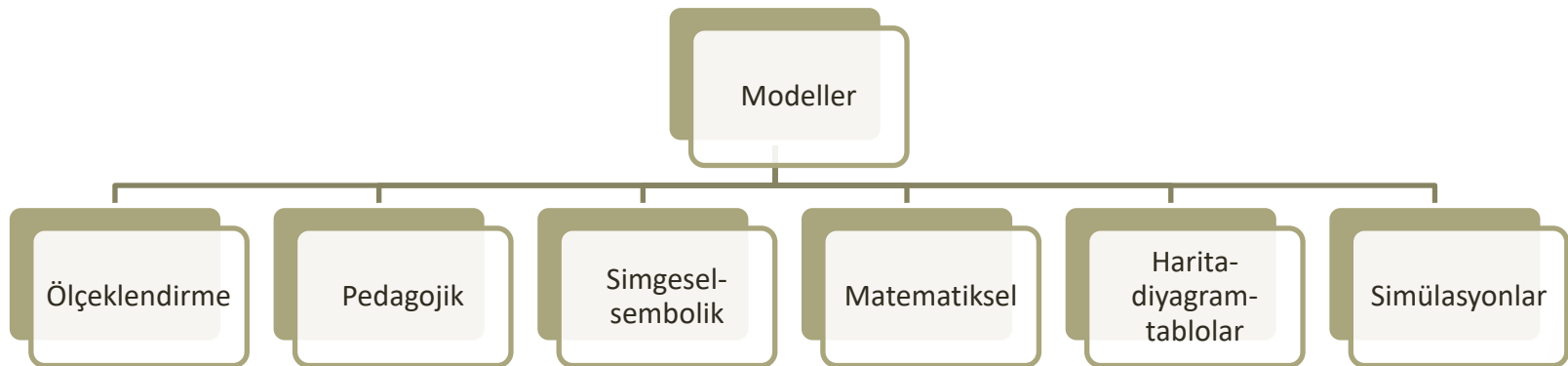
- Modeller sistemleri açıklamak için kullanılan kavramsal sistemlerdir.
- Model, başka bir şeyin yerine kullanılabilen objedir. Gerçek bir şeyin kavramsal temsilidir.
- Model kavramı belirli süreçler sonucunda oluşturulurlar.

- Fizik : güneş sistemini, ışığı ve atomu modelleri
- Biyoloji: metabolik süreçler, insan vücudu, organlar, bitkiler
- Tıp
- Astronomi
- Pilot

Modellerin özellikleri:

- 1) Bir model, çalışmanın altındaki bir sürecin veya bir objenin basitleştirilmiş versiyonudur.
- 2) Bir model, betimleyici veya açıklayıcı olabilir. Daha bilindik bir obje veya süreçle bir obje veya süreci ilişkilendirmez.

Modellerin Sınıflandırılması

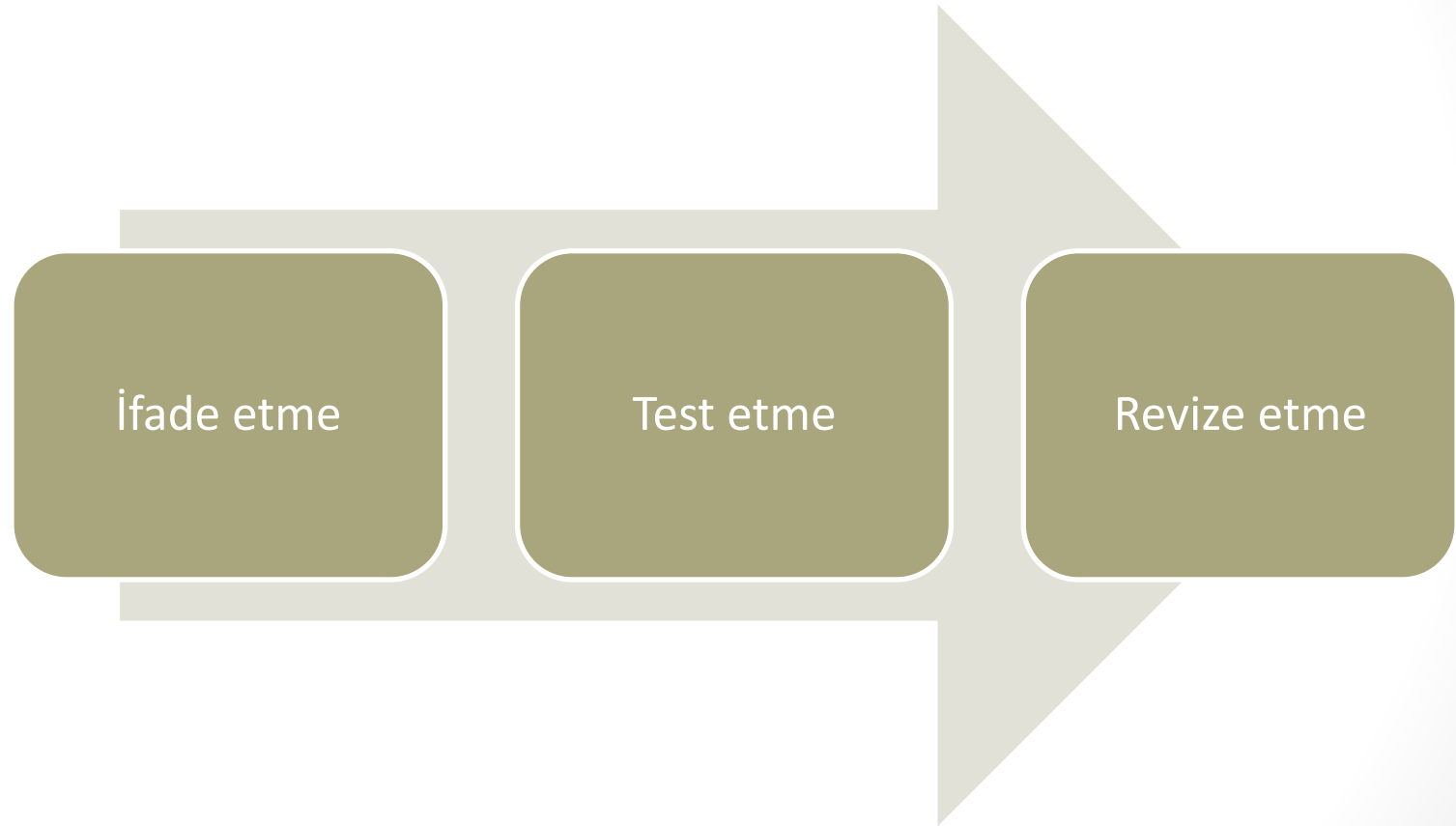

Matematiksel modelleme süreci:

Modelleme etkinliklerinde döngü:

- Bir cep telefonu firması kullanıcılardan bir sabit bir de kullanıma dayalı ücret alacaktır. Bu ücreti gösteren bir matematiksel model kurunuz.
- Çözüm:
- Bu bağıntı basit bir doğrusal denklemle ifade edilebilir:
- $y = ax + b$
- (Olkun & Toluk Uçar, 2012)